

SALVADOR ESPRIU, PREMI MONTAIGNE

Com a homenatge, unes consideracions de Xavier Amorós sobre la poesia del nou premiat

Tot el pensament de Salvador Espriu reflectit en la seva obra, té una fonda i sòlida unitat. Però aquesta unitat se'ns ofereix estructurada en una dualitat que la fa amplament humana fins al punt de capacitar-la per a proporcionar-nos la dimensió, en alts registres, de la suma dels homes que formen un país i de l'home, en singular, que aquest país pot proporcionar.

Aquest home en singular, producte d'un poble, se'ns lliura en el món subjectiu i tancat de la vessant lírica i intimista de l'escriptor, especialment en aquelles obres en vers en les quals Espriu aboca la seva aventura interior, de vegades difícilment desxifrabla, mentre va formulant en una compacta textura de símbols, l'explicació del seu món inequívocament propi, en la constant meditació de la mort, la qual és, a fi de comptes, en fals símptoma paradoxal, la constant meditació de la vida.

En l'altre vessant de l'escriptor, on impera la sàtira o una veu civil de precisos i savis diagnòstics, les formes d'expressió són molt més directes o totalment directes, però la sostinguda reflexió és enormement punyent en la seva evidència. La temença de la desaparició, de l'ensorrament en el no-res, segueix, en constant ineludible, en la veu que parla d'un poble el qual "enllà del fang segueix camins de mort".

Conseqüentment, però, aquesta referència als vessants de l'obra d'Espriu, tot i tenir una neta autenticitat, no passa d'ésser una al·lusió a una condició externa, malgrat la seva importància. En el fons, les raons capitals són les mateixes i la variació existeix només en relació al nombre: en tractar d'un home en singular o de l'home en plural, constituït en poble.

Tota l'obra de l'escriptor està amarrada d'identiques preocupacions, i els mateixos símbols i els mateixos signes i unes bessones realitats surten a flor, en la lírica, en els poemes civils, en els contes i en el teatre d'Espriu, diversificats per unes mutacions, consistents però exteriors, que serveixen per vigoritzar, per enriquir, per fes més profundament explicable o més profundament comprensible l'insubornable lluita de Salvador Espriu per comprendre i fer comprendre quina mena d'home i quina mena d'homes li han tocat en sort.

Els personatges de les narracions, esperpèntics o adorables segons els casos, però sempre humaníssims, els titelles reals o els captaires cecs i gairebé divinitzats del teatre, les humilíssimes unitats d'un poble tractades amb una pinzellada de sàtira que amaga escassament l'amorosíssima encarnació, s'identifiquen, en el conjunt, amb les raons superlatives que mouen sempre l'autor i s'ajunten amb el poeta de l'accent més intimista, amb el poeta de la veu que parla de la collectivitat tot dirigint-se-li, i, estretament plegats, donen fe, en tots els moments de l'obra, de la transcendental i irreductible preocupació de Salvador Espriu.